

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Ірина Петрівна СІВЧУК,

*кандидат економічних наук, старший судовий
експерт сектору товарознавчих та гемологічних
досліджень Тернопільського науково-дослідного
експертно-криміналістичного
центру МВС України*

Сучасний розвиток інтенсифікації процесу реформування та оновлення національної законодавчої бази зумовлений трансформаційним періодом розвитку суспільства, що відбуваються під впливом глобалізації. З одного боку – це нові можливості у пізнанні права, а з іншого – розвиток та вдосконалення законодавчої бази, що проявляються у правовій свідомості та правовій культурі як населення в цілому, так і окремих громадян.

Національна правова система в умовах світових глобалізаційних процесів піддається трансформації, внаслідок чого відбуваються зміни формального та змістовного характеру. Дефініція слова «трансформація» походить від латинського «transformatio», що означає перетворення, зміна вигляду та форми.

Правову трансформацію поділяють на безпосередню та опосередковану. Відповідно до безпосередньої трансформації, або як її ще називають інкорпорація, деякі норми міжнародного права не просто за своєю юридичною силою визнаються частиною національного законодавства, але і включаються у внутрішнє право, що передбачається для певних видів норм міжнародного права. В свою чергу опосередкована трансформація національної правової системи – для визнання норм міжнародного права необхідним є видання або ухвалення відповідного нормативно-правового акту в рамках національної системи. Трансформація може відбиватися на перетворенні найрізноманітніших складових правової системи. Ступінь таких перетворень залежить від факторів, що визначають особливості цих компонентів, які за свою суттю і змістом є різними [1].

Глобалізація проникає у всі сфери суспільного життя, активно впливає на право та створює нові тенденції розвитку національної правової системи. Глобалізація являє собою об'єктивно-суперечливий процес, що містить в собі як нові можливості, так і нові ризики. Основними формами правової глобалізації є правова інтеграція, правова інтернаціоналізація та правова імплементація. На думку автора С. Щетініна правова інтеграція та правова імплементація пов'язані з необхідністю спільними зусиллями на міждержавному рівні вирішувати різні загальносвітові сучасні глобальні проблеми. Тоді як правова інтернаціоналізація є наслідком загальних процесів глобалізації, що охоплюють основні сфери суспільства [2].

Проблематика правової системи в умовах глобалізації носить комплексний характер, який має бути враховано при розробці концепції національної правової політики в цілому. В першу чергу дослідженню

повинні підлягати сучасний стан, шляхи вдосконалення та перспективи розвитку вітчизняного права і держави в загальному контексті глобалізаційних процесів [2]. На сучасному етапі розвитку для України правова глобалізація це: 1) складова частина загального процесу суспільних перетворень, зумовлена чинниками історичного, політичного, економічного та соціокультурного характеру; 2) прояв неоднорідності та суперечності динаміки соціальних процесів в середині держави та її політики на міжнародному просторі; 3) об'єктивний процес, що виступає каталізатором для розвитку національної правової системи; 4) характеристика взаємозв'язку та взаємодії національного та міжнародного права; 5) детермінанта у формуванні якісного та збалансованого національного законодавства як необхідної умови суспільного розвитку [3].

В умовах глобалізації роль держави як суб'єкта правової системи трансформується у напрямі посилення відповідальності органів державної влади перед суспільством, відповідальності виконавчої влади, її посадових осіб за свої рішення, дії або бездіяльність перед громадянами, права яких були порушені; формуються та впроваджуються механізми контролю за функціонуванням виконавчої влади з боку суспільства і прямої демократії [1].

Трансформація національної правової системи в умовах глобалізації передбачає досягнення поступової уніфікації правового регулювання суспільства, що проявляється у застосуванні визначених правил, стандартів та принципів до відповідних форм соціальної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Хаустова М. Г.. Теоретична та практичні основи трансформації правової системи України в умовах глобалізації. Порівняльно-аналітичне право. 2017. №1. URL:<http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11887/1/Haustova.pdf>
2. Щетинин С. А. Правовая глобализация: понятие и основные формы: теоретико-методологические: автореф. дис....канд.юрид.наук: 12.00.01 «Теория и история права и государства, история учений о праве и государстве» / С. А. Щетинин; Рост. юрид. инт-т МВД РФ. Ростов-на Дону, 2009.24 с.
2. Сидоренко О. О. Правова система України в контексті глобалізації. *Теорія і практика правознавства*. 2016. Вип. 1 (9). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/230566624.pdf>.
3. Бірюкова А.. Трансформація національної правової системи в умовах глобалізації. *Підприємство, господарство і право*. 2018.№5. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/39.pdf>.